

Л. В. Прахарэнка (Мазыр, Беларусь)

АФАРЫЗМЫ А. ПЫСІНА

У лірыцы А. Пысіна прыкметна выдзяляюцца арыгінальныя выслоўі. Многія радкі вельмі лаканічна і ў той жа час змястоўна, з абагульняючай думкай прыцягваюць увагу да тых ці іншых жыццёвых абставін, падзей, асобных фактаў рэчаіснасці.

*Там шчасце не канчаецца,
Дзе ёсць прычыны для трывог [1, с. 89].*

Так рэзюмуе паэт трывогу чаек за сваіх птушанят. Яўнай пагрозы не бачыцца, а з-за гіпатэтычнай не варта так плакаць: птушаняты ж жывыя, і трэба імкнуцца проста папярэдзіць магчымую бяду, абараніць, і гэтым захаваць шчасце.

*Без сонца не гараць вясёлкі,
Не растуць без дуба жалуды [1, с. 7–8].*

Многія сябры загінулі на фронце "без барод дзядоўскіх", іншыя засталіся да канца жыцця з двума-трыма асколкамі ў целе. Гэтыя ж асколкі пагражалі тады будучым праўнукам салдат.

*Між ім і мной – нямы абрыў,
Бо я не ўсё яшчэ забыў... [1, с. 160].*

Часам, гаворыць аўтар, прадажнік, якому век не вымаліць амністыі, падае руку, толькі – "з нянавісцю сяброўскай місіі". Гэта яшчэ адзін арыгінальны словазварот А. Пысіна – аксюмаран *нянавісць сяброўскай місіі*.

*Лес, дзе дрэвам суджана валіцца,
Не аплаквае сухія пні [1, с. 166].*

Страты, страты. Часта без пары "лісточкі млява жоўкнуць": новая бяда, якая засланыя даўнюю. Яе трэба папярэджаць:

*"Не спазніся, наша навальніца,
Высакосным ліўнем зазвіні!"
Добрае даецца не аднекуль,
І благое – не ад цёмных траў [1, с. 225].*

Жыццё, асяроддзе, таварышы – усё спрыяе развіццю і добраму, і благому аднолькава. Неабходна гэта помніць. Праяўленне тут раўнавагі – дрэнны выбар. Не віна "цёмных траў", а саміх людзей у страце давер'я між імі і да іх – "братоў меншых".

*Арол на полі бою
Вартуе сэрца не любое [1 с. 279].*

Нельга лічыць жывым сэрца, у якім забіта сумленне "сытасцю, хітрасцю, скавпасцю, святасцю, хіжасцю і іншай іншасцю". Толькі чыстае сэрца, мужнае, сумленнае варта добрай памяці. І яно толькі такое варта знаходзіць апеку пад крыламі арла.

*Мітусні занадта вераб'інай,
Салаўінай мала дабрыні [1, с. 316].*

Падобна птушкам, людзі навучыліся лятаць, як бы парадніліся ў гэтым з імі. Толькі не ўсе якасці ў аднолькавай меры перанялі людзі ад свае "крылатае радні" – "...мала дабрыні".

*Размова з вечнасцю – не вечна,
Ды промнем вечнасці – радок [1, с. 332].*

Верш прысвечаны памяці Аркадзя Куляшова. "І лес, і поле, і рака" – сааўтары паэта. "З ім акіяны размаўлялі, вяла з ім вечнасць дыялог". Але гэта не было зычным вечам. У вечнасці пакінуты след паэтам – паэтычны радок. Відаць, так можна сказаць пра кожнага грамадзяніна-працаўніка. Бо шчырая сардэчнасць, праца пакідаюць нязменна добры след.

*Мой суддзя – мае сумленне
Прад даллю будучых дарог [1, с. 120].*

Герой верша трывожыцца, каб не здраджвала людзям павага да чалавечай асобы, чаго ў жыцці так не хапае.

*Хтось бачыць музыку ў сасне
А хтосьці – новае карыта [1, с. 150].*

Свет поўны тайны, і пазнаць многія рэчы да канца, адрозніць розныя пачаткі ў іх – добра і зла, мёду і яду – задача, пры рашэнні якой не памыліцца б.

Разважаючы над гэтым, паэт прызнаецца: "не ўсё яшчэ вядома мне, не ўсё вядомае адкрыта". Цікава тут гучыць выраз *не ўсё вядомае адкрыта*. Выходзіць, што многае вядомае – не адкрыта. Выказванне ў выглядзе аксюмарана. Сапраўды, нашы веды пра многае няпоўныя.

Лінгвістычны аналіз толькі малой часткі вершаў сведчыць пра шырокае выкарыстанне і разнастайнасць моўных сродкаў для стварэння высокапаэтычных вобразаў, уражлівых і запамінальных, у тым ліку і пысінскіх перыфраз: *пайсці ў сваю дывізію (скончыць зямны шлях былому салдату), прынесці з дзялянак дарогу (намасціць дарогу бявеннямі), птушыная босасць (дзяцінства), дрымотная пасцель (пляж), жалезны касцёр (палаючы самалёт).*

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Пысін, А. Збор твораў : у 2 т. / А. Пысін. – Мінск : Выш. школа, 1989. – Т. 1 : Вершы. – 399 с.